

Komendanci Armii Krajowej

Na czele podziemnego Wojska Polskiego stał jego dowódca. To on kierował całością sił Armii Krajowej, był inspiratorem życia i walki Polskiego Państwa Podziemnego.

Komendantami Głównymi Armii Krajowej byli kolejno:

- gen. Stefan Rowecki (luty 1942 – czerwiec 1943);
- gen. Tadeusz Komorowski (czerwiec 1943 – październik 1944);
- gen. Leopold Okulicki (październik 1944 – styczeń 1945).

Gen. Stefan Rowecki, ps. *Grot*, *Grabica*, *Radecki*, *Kalina*, urodził się 25 grudnia 1895r. w Piotrkowie Trybunalskim. Uczęszczał do tamtejszego gimnazjum polskiego.

W swoim rodzinnym mieście w 1910r. zorganizował pierwszy na tym terenie zastęp skautów, którym kierował do 1912r. Na początku 1913r. wyjechał do Krakowa, gdzie wstąpił do Polskich Drużyn Strzeleckich. Po wybuchu I wojny światowej w 1914r. trafił do Legionów Polskich,

których pomysłodawcą był Józef Piłsudski. W latach 1915 – 1917 był adiutantem I batalionu w pułku piechoty Legionów, w stopniu najpierw podporucznika, potem porucznika. Cały ten czas spędził na froncie, gdzie został trzykrotnie ranny. W listopadzie 1918r. został dowódcą klasy w Szkole Podchorążych Piechoty. Wtedy to otrzymał swój pierwszy Krzyż Walecznych za pościg i rozbrojenie oddziału niemieckiego. W okresie międzywojennym nadal doskonalił swe umiejętności, pogłębiał wiedzę, awansował. W czerwcu 1939r. *Grot* stanął na czele Warszawskiej Brygady Pancerno – Motorowej i przewodził jej w czasie kampanii wrześniowej. Po klęsce

wrzesniowej włączył się do działalności podziemnej. Współpracował z gen. Tokarzewskim–Karaszewskim w Służbie Zwycięstwu Polski. Później stanął na czele Związku Walki Zbrojnej, a od 14.02.1942r. został Komendantem Głównym Armii Krajowej.

Gen. Stefan Rowecki od początku dowodzenia armią podziemną był zdecydowanym zwolennikiem prowadzenia w kraju walki z nieprzyjacielem. Przejął całą odpowiedzialność za podziemną działalność wojskową w kraju, zajął się także sprawami politycznymi, które wymagały uporządkowania.

Grot znany był ze swej pracowitości, systematyczności, staranności. Był wybitnym dowódcą i organizatorem. Dobro Polski, pragnienie odzyskania niepodległości, ratowanie społeczeństwa polskiego były mu bardzo bliskie.

Funkcję Komendanta Głównego AK gen. Rowecki pełnił do 30.06.1943r., wtedy to został aresztowany przez Niemców. Następnie przewieziono go do obozu koncentracyjnego Sachsenhausen, gdzie w 1944r. został zamordowany. Gen. Stefan Rowecki przeszedł do historii jako wybitna postać, bohaterski żołnierz. To on jest autorem słów: *W walce naszej obojętne jest, czy się jest generałem, czy żołnierzem; gdy przychodzi czas, trzeba walczyć.*

Gen. Tadeusz Komorowski, ps. *Bór, Korczak, Lawina, Znicz*, urodził się 1 czerwca 1895r. w Chrobowie koło Brzeżan. W 1913r. ukończył gimnazjum we Lwowie i rozpoczął naukę w Akademii Wojskowej w Wiedniu. Walczył na froncie rosyjskim, włoskim, a w 1918r. wstąpił do powstającego Wojska Polskiego. Odznaczony został orderem Virtuti Militari i trzykrotnie Krzyżem Walecznych.

Gen. Komorowski był utalentowanym dowódcą, posiadał zdolności organizacyjne, doświadczenie bojowe. Był odpowiedzialny, bezinteresowny, oddany służbie wojskowej. Pełnił funkcję zastępcy Komendanta Głównego AK, a jednocześnie był komendantem Obszaru Zachodniego, obejmującego okręgi: poznański i pomorski. Jako zastępca Komendanta Głównego zajmował się sprawami organizacyjnymi, zaopatrzeniem, kontaktami z delegatem Rządu na Kraj.

Po aresztowaniu *Grota* stanął wobec odpowiedzialnego zadania. Kierowanie AK przypadło na niezwykle trudny okres. Podstawowym problemem była realizacja powstańczej koncepcji walki. *Bór* za najważniejsze uznał prowadzenie działań wojennych, które miały przybrać formę po-

wszechnego powstania. Jednocześnie wzmocno działania bojowe na tyłach wojsk niemieckich w ramach operacji *Burza*.

31.07.1944r. gen. Komorowski wydał rozkaz rozpoczęcia walki z Niemcami, walki o Warszawę.

Dnia **1.08.1944r.** o

godz. 17.00 wybuchło **powstanie warszawskie**. Decyzja o jego rozpoczęciu była niezwykle trudna i odpowiedzialna.

Przez cały czas trwania walk w Warszawie gen. Komorowski znosił wszystkie

trudy na równi z żołnierzami i ludnością cywilną. Przebywając stale na pierwszej linii, ulegał kilkakrotnie różnym kontuzjom. Tragiczna sytuacja w stolicy wpłynęła na decyzję *Bora* o zaprzestaniu działań bojowych. Po podpisaniu kapitulacji gen. Komorowski dostał się do niewoli.

Przeżył wojnę, wyjechał do Londynu, gdzie nadal pracował. Zmarł w sierpniu 1966r.

Niewątpliwie gen. Komorowski należy do czołowych postaci w historii Polski. Na wszystkich zajmowanych stanowiskach starał się uczciwie i solidnie wypełniać swe obowiązki wobec ojczyzny.

Gen. Leopold Okulicki, ps. *Niedźwiadek, Mrówka, Kula, Kobra*, urodził się we wsi Bratucice. Uczęszczał do gimnazjum w Bochni. W sierpniu 1914r. wstąpił do Legionów Polskich. Brał udział w obronie Lwowa, był kilkakrotnie ranny. W listopadzie 1923r. rozpoczął studia w Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie. Marzył o służbie liniowej. Jego marzenia spełniły się wiosną 1930r, gdy został dowódcą batalionu 75. pułku piechoty.

W czasie kampanii wrześniowej 1939r. Okulicki był oficerem łącznikowym Naczelnego Dowództwa przy Dowództwie Obrony Warszawy i jednocześnie szefem Sztabu Obrony Warszawa – Zachód. Po klęsce wrześniowej zaczął działać w konspiracji w Łodzi, Warszawie, Białymstoku, Lwowie. W styczniu 1941r. we Lwowie został aresztowany przez władze radzieckie i wywieziony do Moskwy, gdzie osadzono go w więzieniu. Zwolniono go pół roku później. Okulicki zajął się wtedy intensywnym szkoleniem wojska oraz przygotowaniem do przyszłych działań bojowych na froncie włoskim. Chcąc jak najszybciej wrócić do Polski, *Niedźwiadek* zgłosił się na ochotnika do służby w kraju, w którym znalazł się w 1944r.

Po przybyciu do Polski awansował do stopnia generała brygady. Bardzo szybko przystąpił do działalności konspiracyjnej. Był też zwolennikiem podjęcia przez Armię Krajową walki o Warszawę.

Przed wybuchem powstania został zastępcą Komendanta Głównego, a po kapitulacji stanął na czele AK.

Swoją działalnością gen. Okulicki udowodnił, że jest człowiekiem stanowczym, umie sobie radzić z przeciwnościami losu, a nawet z oporem ludzi niezadowolonych lub niechętnych. Jego sytuacja była trudna, gdyż po klęsce powstania wielu ludzi uważało, że dalsza działalność konspiracyjna jest niemożliwa.

19.01.1945r. gen. Okulicki został zmuszony do wydania rozkazu dotyczącego **rozwiązania Armii Krajowej**, a trzy miesiące później, tj. 27.03.1945r. został aresztowany przez władze radzieckie i wywieziony do Moskwy. Tam osądzono go (tzw. *proces szesnastu*) i skazano na 10 lat więzienia. Nie doczekał końca swojego wyroku, został zamordowany 24.12.1946r.

